

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เกาะช้าง ตั้งอยู่ในจังหวัดตราด มีพื้นที่ประมาณ 429 ตารางกิโลเมตร เป็นเกาะขนาดใหญ่เป็นอันดับ 2 ของประเทศ ภูมิประเทศส่วนใหญ่มีภูเขาสูงสลับซับซ้อนอยู่ตอนกลาง มีที่ราบเพียงเล็กน้อยบริเวณชายฝั่ง ประกอบด้วยป่าดิบชื้นที่มีความอุดมสมบูรณ์ ซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำของคลองและน้ำตกหลายสาย นอกจากนี้ยังมีชายหาดที่สวยงาม มีชื่อเสียงในระดับชาติ ทรัพยากรทางทะเลที่มีความหลากหลายทางชีวภาพและมีความเหมาะสมต่อการท่องเที่ยว เช่น แหล่งปะการัง ปลาทะเลที่มีความสวยงาม และธรรมชาติที่มีความแปลกตาและเป็นเอกลักษณ์ ประกอบกับที่ตั้งของเกาะช้างที่ห่างจากชายฝั่งตราดเป็นระยะทางประมาณ 10 กิโลเมตร หมู่เกาะช้างจึงจัดว่าเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพสูงในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศได้

ปัจจุบัน เกาะช้างมีการพัฒนาให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้มากขึ้น ด้วยการสร้างที่พักอาศัย สิ่งอำนวยความสะดวก และการปรับปรุงถนนบนเกาะ มีท่าเรือเฟอร์รี่ 3 ท่า สามารถขนส่งผู้โดยสารและยานพาหนะได้เป็นจำนวนมาก สถานที่พักแรมมีจำนวนเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในบริเวณชายหาดฝั่งตะวันตกของเกาะซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ จากสถิติของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2549) พบว่ามีจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเดินทางไปเกาะช้างในอัตราที่เพิ่มขึ้น จากปี พ.ศ. 2547 จำนวน 371,745 คน เป็นจำนวน 463,777 คนในปี พ.ศ. 2548 คิดเป็นร้อยละ 24.7 จำนวนสถานพักแรมเพิ่มขึ้นร้อยละ 11.6 และมีการเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัวเพิ่มขึ้น ร้อยละ 9.7 สิ่งเหล่านี้ อาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคุณภาพอากาศและเสียงไปในทิศทางที่ด้อยลง โดยที่มีสาเหตุมาจากกิจกรรมการท่องเที่ยวและยานพาหนะ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสุนทรียภาพของนักท่องเที่ยว ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวที่ต้องการสภาพความเป็นธรรมชาติลดลง ตลอดจนกระทบกับระบบนิเวศที่มีความหลากหลายและเปราะบางทั้งบนบกและในทะเล รวมถึงผลจากการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมของพื้นที่ข้างเคียง ทั้งในเขตจังหวัดจันทบุรีตราด และประเทศกัมพูชาที่อาจจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพอากาศของเกาะช้างด้วย

การที่จะพัฒนาหมู่เกาะช้างและพื้นที่เชื่อมโยงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เป็นที่รู้จักในระดับนานาชาติได้นั้น จำเป็นต้องมีการศึกษาในรายละเอียดของสภาพแวดล้อมของพื้นที่ รวมทั้งคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ทั้งหมด เพื่อให้ทราบถึงสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในปัจจุบัน จุดเด่นและเอกลักษณ์ที่สำคัญ เพื่อนำมากำหนดรูปแบบและแผนการท่องเที่ยวของเกาะช้าง

เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพของทรัพยากรธรรมชาติ ช่วงเวลาและฤดูกาล และป้องกันผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ นอกจากนี้ ยังใช้เป็นฐานข้อมูลในการวางแผนติดตามตรวจสอบ การเฝ้าระวังปัญหามลพิษและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวทางธรรมชาติของพื้นที่เกาะช้าง เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวในเกาะช้างเป็นไปตามหลักการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) ตรวจสอบคุณภาพอากาศและเสียงบนเกาะช้างโดยเปรียบเทียบระหว่างช่วงที่มีการท่องเที่ยวมาก และช่วงที่มีการท่องเที่ยวน้อย
- 2) วิเคราะห์ดัชนีคุณภาพอากาศ และดัชนีคุณภาพระดับเสียงในช่วงที่มีการท่องเที่ยวมาก และช่วงที่มีการท่องเที่ยวน้อย
- 3) ประเมินขีดความสามารถในการรองรับได้ทางด้านคุณภาพอากาศ และระดับเสียง

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 พื้นที่ศึกษา

ตรวจวัดคุณภาพอากาศในบริเวณหาดทรายขาว 1 สถานี ตรวจวัดระดับเสียงและทำแบบสอบถามจำนวน 3 สถานี ได้แก่บริเวณหาดทรายขาว ชุมชนบางเบ้า และชุมชนสลักเพชร บนพื้นที่เกาะช้าง กิ่งอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด

1.3.2 การตรวจวัดคุณภาพอากาศ

ตรวจวัดและวิเคราะห์คุณภาพอากาศจำนวน 7 คำนี บริเวณริมถนนในพื้นที่หาดทรายขาว ตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2538) เรื่อง กำหนดมาตรฐานคุณภาพอากาศในบรรยากาศโดยทั่วไป ได้แก่ ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ (CO) ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ (NO₂) ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO₂) ก๊าซโอโซน (O₃) ตะกั่ว (Lead ; Pb) ฝุ่นละอองรวม (Total Suspended Particles ; TSP) และฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 10 ไมครอน (Particle Matters not over 10 microns ; PM10)

1.3.3 การตรวจวัดคุณภาพระดับเสียง

ตรวจวัดระดับเสียงเฉลี่ย 24 ชั่วโมง และระดับเสียงสูงสุดในเวลา 1 ชั่วโมง ต่อเนื่องเป็นเวลา 3 วัน

1.3.4 การวิเคราะห์ขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านการท่องเที่ยว

- 1) จัดทำแบบสอบถามและสำรวจความคิดเห็นในเรื่องขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านคุณภาพอากาศและระดับเสียง
- 2) วิเคราะห์ขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านคุณภาพอากาศและระดับเสียงบนเกาะช้าง ในมิติทางกายภาพซึ่งวิเคราะห์จากการตรวจวัด และมิติทางจิตวิทยา ซึ่งวิเคราะห์จากการสำรวจความคิดเห็นด้วยแบบสอบถาม
- 3) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวต่างชาติกับการยอมรับได้ด้านคุณภาพอากาศและระดับเสียง ด้วยการทดสอบทางสถิติแบบไคสแควร์ (X^2 - test)

1.3.5 ระยะเวลาในการศึกษา

ระยะเวลาในการศึกษารวมทั้งสิ้น 18 เดือน หรือ 1 ปีครึ่ง โดยเริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2548 ถึงเดือนเมษายน พ.ศ. 2550

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ทราบถึงคุณภาพอากาศและระดับเสียงในพื้นที่เกาะช้าง ช่วงการท่องเที่ยวมาก และช่วงการท่องเที่ยวน้อย
- 2) สามารถบ่งชี้ดัชนีคุณภาพอากาศและระดับเสียงของเกาะช้าง ช่วงการท่องเที่ยวมาก และช่วงการท่องเที่ยวน้อย
- 3) สามารถสร้างข้อมูลพื้นฐานการวิเคราะห์ขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านคุณภาพอากาศและระดับเสียง
- 4) ข้อเสนอแนะ และแนวทางในการจัดการปัญหาด้านคุณภาพอากาศและระดับเสียงบนเกาะช้าง